

20.4.2021

VMJulKICT

Päivi Anttila, Sami Kettunen

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen ohjausryhmä

Aika	20.4.2021 klo 09.30 – 11.30		
Paikka	Teams		
Osallistujat	Anna-Maija Karjalainen Maria Nikkilä	ICT-johtaja, VM tietohallintoneuvos, VM	pj vpj
	Mikko Levämäki Aino Salmi Elina Immonen Tomi Kytölä Liisa Huhtala Teemupekka Virtanen	erityisasiantuntija, SM johtava asiantuntija, SM yksikön johtaja, LVM erityisasiantuntija, OKM hallitusneuvos, TEM erityisasiantuntija, STM	jäsen varajäsen varajäsen jäsen jäsen jäsen
	Sihteeristö: Juha Mitrunen Markus Rahkola Kimmo Mäkinen Riitta Partala Juhani Ruutu Sami Kettunen Päivi Anttila	erityisasiantuntija, VM erityisasiantuntija, VM erityisasiantuntija, VM kehityspäällikkö, DVV ylitarkastaja, POHA hankepäällikkö, VM hankekoordinaattori, VM	pääsihteeri sihteeri
Erikseen kutsuttuna	Antti Kettunen Pipa Turvanen	TietoEVERY Oyj erityisasiantuntija, TEM	

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen (*Anna-Maija Karjalainen*)

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen esityslista.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (*Anna-Maija Karjalainen*) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Digitaalisen henkilöllisyyden hyödyntäminen - esimerkki mahdollisesta julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöstä (liite 2)

Antti Kettunen esitteli itsehallittavan identiteetin ekosysteemiä Findyä.

Yhteiskunnan luottamus perustuu vahvistettuihin tietoihin. Henkilöt hyödyntävät dokumentteja, jotka todistavat jotain itsestämme ja oikeuksistamme (mm. nimi, ikä, pätevyudet yms). Yhteiskunnan luottamus perustuu näiden dokumenttien ja niitä myöntävien organisaatioiden luotettavuuteen. Vaikka yksityiselämästämme ja liiketoiminnasta on tullut yhä digitaalisempaa, toimijoilta puuttuu yleiskäyttöinen tapa varmistaa tietojen oikeellisuus.

Itsehallittavan identiteetin toimintamallissa (Self Sovereign Identity SSI) henkilöllä on oikeus valita, mitä ja minkä tahon vahvistamia tietoja hän haluaa tiedon hyödyntäjälle jakaa. Itsehallittava identiteetti on yleiskäyttöinen menetelmä vahvistettujen tietojen digitaaliseen jakamiseen. Tiedon hyödyntäjä (esim. asiointipalvelu) kertoo mitä ja minkä tahon vahvistamaa tietoa käyttäjältä tarvitaan. Findy ei ota kantaa transaktion osapuolten välisiin sopimuksiin, prosesseihin tai sanomastandardeihin.

Findy tarjoaa kansallisen, voittoa tavoittelemattoman yksityisen ja julkisen sektorin hallinnoiman alustan digitaalisen luottamuksen muodostamiseen. Digitaalinen identiteetti ja luottamus nähdään globaalisti digitaalisen yhteiskunnan peruspilarina, joka tulee rakentaa yhdessä ja rajat ylittävästi. Findy haluaa asemoida itsensä yhteistyön välineeksi Suomen digitaalisen luottamuksen alueelle ja suhteessa eurooppalaisiin hankkeisiin, kuten GAIA-X, MyData Global, IDSA, EBSI / ESSIF, Muut EU:n ID-kehittämishankkeet.

Findy edistää eurooppalaista digitaalisen luottamuksen mallia, tukee julkisen sektorin tavoitteiden saavuttamista mm. digitaalisen henkilöllisyyden ja

digitalisaation kehittämisen alueilla, pienentää julkisen sektorin taakkaa identiteetti- ja luottamusinfrastruktuurin kehittämisestä ja laajentaa digitaalisen luottamuksen infrastruktuuritoimintaa operatiiviselta tasolta innovaatiotasolle. Yksityiselle sektorille Findy tarjoaa modernin kansainvälisten standardien päälle rakennetun digitaalisen luottamuksen mallin, laajentaa luottamuksen kaupallisia sovellusmahdollisuuksia, luo yhteiset pelisäännöt ja stabiiliuden digitaalisen luottamuksen markkinaaan sekä mahdollistaa luottamuksen digiloikan sekä pienille, että isommille yrityksille.

Valtiovarainministeriön kanssa on käyty keskusteluja siitä, millä tavalla pystyttäisiin rakentamaan yhteistä hajautettua infrastruktuuria. Findyssä mukana olevat yritykset ovat perustamassa osuuskuntaa lähiviikkojen aikana.

Kimmo Mäkisen kommenttipuheenvuoro:

Digitaalisen identiteetin hyödyntämistä vauhdittavia toimia on EU:ssa ja kansainvälisessä –yhteistyössä käynnissä useita. Valtiollisen toimijan kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat luotettava valtion takaama ydinidentiteetti, miten sellainen rekisteröidään identiteetilompakkoon ja millaisiin lompakoihin viranomaisen voi luottaa luovuttaessaan henkilöön liittyviä tietoja henkilön itsensä haltuun. Tietosuoja-asetuksen soveltamisen osalta julkisella sektorilla on erilainen tulokulma kuin yksityisellä sektorilla itsehallittavaan identiteettiin ja omadataan. Julkisuuslakia olisi syytä tarkistella mahdollisena instrumenttina henkilötietojen siirtämisessä kansalaisen pyynnöstä identiteetilompakkoon. Datatalouden ohella on tärkeää tuoda esille, millaisia hyötyjä tästä voisi olla yksilölle. Oma kysymyksensä on se, että mitä itsehallittavan identiteetin toimintamalli vaikuttaisi niiden virastojen tuloihin, jotka saavat henkilötietojen myymisestä tuloja.

Päätös: Otettiin tiedoksi. Yhteistyö jatkuu edelleen. Luonnollinen yhteistyö on olemassa myös Mydata – kokonaisuuden kanssa.

4. Digitaalisen henkilöllisyyden hyödyntäminen - esimerkki yhteistyöstä (liite 3)

Pipa Turvanen esitteli Digitaalisen henkilöllisyyden hyödyntäminen - esimerkkiä yhteistyöstä, case Talent Boost –toimenpideohjelma.

Suomi tarvitsee työvoiman maahanmuuttoa, ja täällä olevien maahan muuttaneiden työllisyysasteen nostoa. OECD on huomauttanut, että Suomi hyötyisi lisäämällä innovaatiotoimintamme kansainvälisyyttä, muun muassa lisäämällä kansainvälisten tutkijoiden houkuttelua Suomeen. Vuonna 2019 oli arvioitu, että 65 000 työpaikkaa jäi syntymättä osaajapulan vuoksi.

Digitaalista identiteettiä koskevat kehittämistarpeet liittyvät oleskelulupaprosessiin, työhakuun sekä muuhun sähköiseen asiointiin. Viranomais- ja pankkipalvelujen saatavuutta ulkomaisille työntekijöille ja yrittäjille parantamalla voitaisiin lisätä Suomen veto- ja pitovoimaa. Yleisinä kehittämistavoitteina on paikan päällä tapahtuvan tunnistautumisen vähentäminen ulkomailla ja kotimaassa, sekä eri asteisen digitaalinen tunnistautumisen mahdollistaminen palvelujen käyttämiseksi. Sähköinen tunnistautuminen oleskelulupaprosessin nopeuttajana edellyttäisi lupajärjestelmää, jossa etenevä/asteittainen tunnistautuminen olisi mahdollinen ja vahvan tunnistautumisen sijoittumista prosessin aikajanelle tarkasteltaisiin uudelleen. Digitaalinen henkilöllisyys –hanke toisi vauhtia erityisesti ensimmäisessä vaiheessa lupaprosessissa ja lisäksi myös jatkoluvan saamisessa. Oleskelulupaprosessin näkökulmasta on erittäin tärkeää, että kolmannen maiden kansalaiset huomioidaan osana digitaalinen henkilöllisyys –hanketta.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esille, että tarve englanninkieliseen asiointiin olisi jo lähtömaassa, mutta englanninkielinen ohjeistusmateriaali puuttuu osittain. Pidettiin tärkeänä kehittämistarpeena myös, että palvelupolut olisivat yhteneväisiä ja datan siirrettävyys, uudelleenkäyttö sekä yhteistoiminta mahdollistuisi. (koulutus, päivähoito, terveydenhuolto, asuminen jne.)

Riitta Partalan kommenttipuheenvuoro:

Hankkeessa on tavoitteena, että rekisteröinti VTJ:n voisi käynnistyä jo lähtömaassa ja se tapahtuisi digitaalisesti (etärekisteröinti). Ratkaisu olisi käytännössä mobiilisovellus, jolla henkilöt voisivat osoittaa henkilöllisyytensä. Heidät pystyttäisiin rekisteröimään aikaisessa vaiheessa, jolloin identiteetti säilyisi taustalla, ainoastaan attribuutit muuttuisivat. Täten pystyttäisiin hallitsemaan kaikkia identiteettejä yhtenäisesti, eikä organisaatioiden tarvitsisi ylläpitää keinohetuja. Ulkomaalaisten rekisteröinti- ja tunnistusratkaisun sekä asiointin mahdollistaminen nyky-lainsäädännöllä on selvitetävänä. Selvityksessä tehdään yhteistyötä henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen kanssa.

Käydyssä keskustelussa täydennettiin, että englanninkielisen materiaalin tarve on esitetty talousarvioehdotukseen mutta tarkentavaa suunnitelmaa siitä ei vielä ole. Lisättiin myös, että on olemassa myös kytkös Virtual Finland –hankkeeseen. Esim.

Saksassa on sivusto "working, studying and living in Germany" mutta kokoavaa sivustoa ei ole. Tavoitteena on luoda vastaava alusta, joka olisi tarkoitus liittää Virtual Finland –sivustolle. Opetushallitus ja Business Finland tekevät siinä yhteistyötä. Myös SDG:ssä on samanlaisia tavoitteita, joten tavoitteita olisi hyvä yhdistää.

Päätös: Otettiin tiedoksi. Sekä Virtual Finland että Talent Boost -hanke ovat olleet esillä kestävän kasvun ohjelmassa, joten yhteistyötä on tärkeää edistää. Päätettiin järjestää erillinen kokous yhteistyöstä tarkemmin TEMin kanssa.

5. Hankkeen viestintäsuunnitelma (liitteet 4a, 4b)

Sami Kettunen esitteli hankkeen viestintäsuunnitelmaa.

Valtiovarainministeriön tehtävänä hankeviestinnässä on varmistaa tiedon saanti hankkeen tavoitteista, etenemisestä ja vaiheista, lainsäädäntömuutosten arvioinnista ja toteuttavista lainsäädäntömuutoksista. Lisäksi tavoitteena on varmistaa tiedonsaanti ministeriön tekemistä tai tilaamista muista selvityksistä ja tuotoksista sekä vuoropuhelu sidosryhmien kanssa. Viestintäsuunnitelmassa on kuvattu viestinnän työnjako, ydinviestit, viestinnän kanavat ja kohderyhmät tarkemmin.

Seuraavassa vaiheessa viestintätoimenpiteitä tullaan tarkentamaan. Toukokuussa viestimme lausuntoyhteenvedosta ja etenemisestä, kesäkuussa järjestämme yhteisen webinaarin henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen kanssa.

Päätös: Ohjausryhmä puoltaa viestintäsuunnitelmaa. Päätettiin hyödyntää myös digi arkeen -neuvottelukuntaa viestimiseen.

6. Hankkeen tilannekatsaus ja riskit (liite 5)

Sami Kettunen esitteli hankkeen tilannekatsauksen ja riskit.

Aikataulu on kriittisellä polulla. Lainsäädännön valmistelun osalta kolmen kuukauden siirtymä on mahdollinen. Tavoitteena on tehdä sisäinen aikataulukorjaus, ja silti pysyä hankkeen etenemisen osalta aikataulussa. Palataan aikatauluasiaan tarkemmin seuraavassa ohjausryhmässä.

Ohessa merkittävimmät riskit, joille on liitteessä kuvattu myös hallintatoimia. Vastuut kullekin hallintatoimelle on kuvattu sisäisesti Digi- ja väestötietoviraston yhteenvedossa.

Merkittävimmät riskit

- Lainsäädännön tulkinta estää hankkeen toteutuksen (16)
- Lainsäädännön muutostyö vie aikaa ja hidastaa hanketta (16)
- Henkilöllisyyden tarkastajan toimintoja ei ole mahdollisuutta viedä suunnitelmien mukaisesti kassalla käytössä oleviin järjestelmiin. (16)
- Järjestelmän hankinta viivästyy (aikataulu) (15)
- Epäselvät vastuunjaot (DVV/POHA/VM) hidastavat/vaikeuttavat/estävät kehitystä (12)
- HETU-uudistus myöhästyy lainsäädännön osalta ja hidastaa hanketta (12)
- Hankkeessa toteutettava ratkaisu ei ole EU:n vaatimusten mukainen (eIDAS, EBSI) (12)
- Ratkaisu ei vastaa tietojenhyödyntäjien tarpeisiin tai tietojenhyödyntäjien toteutukset eivät valmistu ajoissa (12)
- Loppukäyttäjien tarpeita ei pystytä huomioimaan tarpeeksi: käyttäjäkokemus kärsii eikä tuotetta oteta käyttöön. (12)
- Toteutettava palvelu hyödyntää järjestelmiä, joita ei ole tarkoitettu massavolyymikäyttöön. Tästä aiheutuu suorituskykyongelmia. (12)

Päätös: Otettiin tiedoksi.

7. Muut asiat

Seuraava kokous 1.6. Seuraavassa kokouksessa puheenjohtajana toimii varapuheenjohtaja Maria Nikkilä.

Tulevat kokoukset: 12.8., 21.9., 3.11. klo 9.30 – 11.30 ja 8.12. klo 10 -12.

8. Kokouksen päättäminen (Anna-Maija Karjalainen)

Kokous päättyi klo 11.24.

Liitteet

Liite 1 pöytäkirja digitaalinen henkilöllisyys ohjausryhmä 11.3.2021
 Liite 2 esimerkki yhteistyöstä (Findy-osuuskunta)
 Liite 3 esimerkki yhteistyöstä (Talent Boost –hanke)
 Liitteet 4a ja 4b hankkeen viestintäsuunnitelma
 Liite 5 hankkeen tilannekatsaus ja riskit